

The American Way

Yihaaaa!

De goedbetaalde cowboys van de rodeo

Ze bestaan nog. Stoere mannen die hun brood verdienen door met paarden en stieren van hot naar her te trekken. De cowboys van nu vertonen hun kunsten echter niet op afgelegen prairies en stille weilanden, maar tijdens grootschalige rodeo's, onder toezicht van duizenden toeschouwers en miljoenen televisiekijkers.

Rodeocowboy Cord McCoy uit Oklahoma wordt van de stier – met de angstaanjagende naam Satan's Own – geworpen tijdens het tweedaagse evenement Versus International in Madison Square Garden, januari 2007. Het was voor het eerst in vijftig jaar dat er een rodeo georganiseerd werd in deze bijzondere accommodatie.

Welkom in de wereld van de professionele rodeo, een sport-entertainmentcircuit waar marketing en sponsoring net zo belangrijk zijn als lasso werpen en stierenvechten. En waar talentvolle cowboys een veelvoud verdienen van de vroegere vee-drijvers.

Professioneel rodeo bestaat uit twee soorten competities: *roughstock events* en *timed events*. Bij de *roughstock*-competities gaat het om *bronc riding* (paardrijden, met en zonder zadel) en *bull riding* (stier). De rijder mag zich maar met één hand vasthouden, en de uitdaging is om ten minste acht seconden op het dier te blijven zitten. Twee juryleden geven elk 0 tot 25 punten voor zowel het optreden van de rijder als de inzet van het dier. Honderd punten is een perfecte score. Scores van meer dan negentig zijn echter uitzonderlijk.

Een van de grotere rodeo's had in 2007 30.000 deelnemers, een prijzenpot van meer dan een miljoen dollar en trok maar liefst 1,2 miljoen bezoekers

De *timed events* zijn *steer wrestling* (met blote handen een stier

naar de grond worstelen), *team roping* (met z'n tweeën met lasso's een stier vangen), *tie-down roping* (idem, maar dan kalf en solo), en tot slot *barrel racing* (paardenrace over een afgezet parcours), dat vooral door *cowgirls* wordt beoefend. Bij deze competities strijden deelnemers tegen elkaar én tegen de klok. Tijdens rodeo's zijn in alle genoemde competities prijzen te winnen. Bovendien is er vaak nog een *allround* prijs voor deelnemers die aan meerdere onderdelen meedoen.

Historie

Volgens de overlevering vond de eerste rodeo plaats op 4 juli 1869, toen in Deer Trail (Colorado) twee groepen cowboys besloten hun vaardigheden te meten in een onderlinge competitie. In de decennia daarna vonden overal in Noord-Amerika cowboyevenementen plaats onder de namen *frontier days*, *stampedes* of *cowboy contests*. De Cheyenne Frontier Days, begonnen in 1897, zijn tot op de dag van vandaag hét toonaangevende western-evenement. De winnaar van Cheyenne werd dan ook gezien als de wereldkampioen rodeo. Dat veranderde in 1922, toen ondernemer Tex Austin in New York de eerste Madison Square Garden Rodeo organiseerde, een topevenement dat Cheyenne de loef afstak als officieus wereldkampioenschap. Een andere zakenman, William T. Johnson paste het indoorconcept toe in andere steden en speelde zo in het begin van de twintigste eeuw een belangrijke rol in de modernisering en professionalisering van de sport.

In 1929 besloten diverse rodeo-organisatoren zich te verenigen in de Rodeo Association of America (RAA). Zij standaardiseerden hun evenementen en pro-

beerden de kwaliteit van hun product te verbeteren. Enkele jaren later leidde een zakelijk conflict ertoe dat ook de cowboys zich verenigden. In 1936 besloten zij uit onvrede over het schamele prijzengeld de Bosten Garden Rodeo te boycotten. Deze stap leidde tot de oprichting van de Cowboys Turtle Association (CTA), waarbij de schildpad verwees naar het tempo waarin de vakbond – de eerste in de Noord-Amerikaanse sportmarkt – tot stand kwam.

De National Finals Rodeo draagt naar schatting 38 miljoen dollar bij aan de lokale economie, gokinkomsten niet meegerekend

Professional Rodeo Cowboy Association

Uit de CTA ontstond na enkele naamswijzigingen de Professional Rodeo Cowboy Association (PRCA). Deze organisatie is sinds 1975 het controlerend orgaan voor een groot deel van het rodeocircuit. Haar positie is vergelijkbaar met die van de tennisvakbond ATP. De PRCA ziet jaarlijks toe op meer dan 600 rodeo's, met een gezamenlijk prijzengeld van meer dan 40 miljoen dollar.

De meeste rodeo's zijn bescheiden van opzet, met budgetten van 5.000 tot 10.000 dollar. In 2007 waren er echter ruim tachtig evenementen met een prijzengeld van meer dan 100.000

dollar. Veel van de moderne rodeo's zijn meerdaagse evenementen met uiteenlopende vormen van vermaak, 's avonds afgesloten met de rodeocompetitie. Een van de grotere rodeo's, de San Antonio Stock Show and Rodeo met een prijzenpot van meer dan een miljoen dollar, had in 2007 30.000 deelnemers. Het evenement trok maar liefst 1,2 miljoen bezoekers. Ook houdt de PRCA, analoog aan de PGA in het golfcircuit, een jaarlijkse inkomstenranglijst bij. Deze is vaak leidend bij het uitnodigingsbeleid van rodeo-organisatoren. De topcowboys in het PRCA-circuit komen uit op jaarbedragen van rond de 400.000 dollar. Afgelopen december werd de 22-jarige Trevor Brazile de eerste cowboy die in zijn carrière meer dan 3 miljoen dollar verdiende.

De PRCA organiseert een aantal rodeocompetities die elk bestaan uit een serie van evenementen op diverse plaatsen in het land. De Wrangler Million Dollar Tour bestaat uit zeventien toonaangevende rodeo's, die op basis van prijzengeld zijn ingedeeld naar twee niveaus. De Xtreme Bulls Tour bestaat uit tien *bull riding*-evenementen waarin alleen de beste veertig cowboys van de PRCA-wereldranglijst mogen strijden om een gezamenlijk prijzengeld van ruim een half miljoen dollar. De Heartland Pro-Rodeo Series is een opleidingscircuit voor beginnende cowboys. De competitie bestaat uit een groot aantal kleinere rodeo's met een prijzengeld van minder dan 30.000 dollar en een finale met een beloning van 500.000 dollar.

De National Finals Rodeo

In 1975 besloot de PRCA tot oprichting van regionale rodeocircuits. Dit omdat het voor veel semiprofessionele rodeocowboys ondoenlijk was om naast hun reguliere baan in het weekend deel te nemen aan de door het hele land verspreide evenementen. Cowboys zijn nu ingedeeld in één van de twaalf regio's die deel uitmaken van het Dodge National Circuit System. Via de regionale inkomensranglijsten kunnen cowboys zich kwalificeren voor grotere evenementen en de landelijke eindrondes.

In de jaren na de Tweede Wereldoorlog verloor de Madison Square Garden Rodeo zijn aanzien als het officieuze wereldkampioenschap rodeo. De PRCA organiseerde daarom in 1959 in Dallas de eerste National Finals Rodeo (NFR). De NFR is inmiddels uitgegroeid tot een jaarlijks tiendaags evenement, waaraan alleen de vijftien beste cowboys in elk rodeo-onderdeel mogen deelnemen. De NFR wordt sinds 1985 in Las Vegas gehouden en is uitgegroeid tot de Superbowl van de rodeo. Tickets voor de NFR zijn schaars. De 170.000 toegangskarten zijn doorgaans binnen enkele uren uitverkocht en de afgelopen twintig jaar bleef geen stoel onbezet. Het evenement draagt naar schatting 38 miljoen dollar bij aan de lokale economie (gokinkomsten niet meegerekend). Het totale prijzengeld van de NFR – rond de 50.000 dollar bij de eerste editie – bedroeg in 2008 maar liefst 6 miljoen dollar. De cowboys die aan het eind van de NFR de hoogste seizoensverdiensten hebben, worden gekroond tot wereldkampioen en ontvangen de bijbehorende gouden *buckle* (riemgesp) ter waarde van 20.000 dollar.

Professional Bull Riders

De PRCA is niet de enige rodeo-organisatie in Noord-Amerika. Zij ondervindt onder andere concurrentie van de Professional Bull Riders (PBR), een organisatie ontstaan in 1992 toen een groep van twintig *bull riders* (het populairste onderdeel van rodeo, door liefhebbers betiteld als "the toughest sport on dirt" en "the most dangerous eight seconds in sport") zich afsplitste van het traditionele rodeocircuit.

In tegenstelling tot de PRCA (non-profit) is de PBR een puur commercieel initiatief, waarvan de aandelen deels in handen zijn van een investeringsmaatschappij. Het PBR-circuit groeide snel en zag de inkomsten fors toenemen. Inmiddels organiseert PBR jaarlijks meer dan 300 *bull riding*-evenementen waaraan de 1.200 beste *bull riders* ter wereld deelnemen. De organisatie kent naast haar topcircuit drie opleidingsseries en internationale circuits in Canada, Mexico, Australië en Brazilië. Het jaarlijkse prijzengeld van het PBR-topcircuit (29 evenementen) is in veertien jaar gestegen tot ruim 10 miljoen dollar. Het circuit trok in 2008 in totaal 1,5 miljoen toeschouwers en meer dan 100 miljoen televisiekijkers.

De verdiensten voor de cowboys liggen in de populaire PBR in de regel boven die van de PRCA. PBR-ster Guilherme Marchi hield het in 2008 maar liefst 74 keer de volle acht seconden uit op een wilde stier, en verdiende daarmee meer dan 1,5 miljoen dollar. Adriano Moraes en Justin McBride, twee grootheden die in 2008 afscheid namen van het PBR-circuit, kwamen in hun carrière tot respectievelijk 3,5 en 5,1 miljoen dollar.

Rodeo is een pure strijd van mens tegen dier, waarbij verschillen in budget – in tegenstelling tot de andere grote Amerikaanse sporten – geen rol spelen

Naast de PRCA en de PBR zijn er nog diverse kleinere organisaties, zoals de Women's Professional Rodeo Association, de African American Rodeo Group en Senior Pro Rodeo (40+). Bovendien zijn er zowel op *high school*- als op *college*-niveau nationale rodeocompetities. Onder leiding van de PRCA en PBR heeft rodeo zich ontwikkeld tot een populaire vorm van sportief entertainment. Beide koepels én de rodeo-organisatoren werken hard aan het moderniseren van hun sport, zonder daarbij de traditie van rodeo uit het oog te verliezen. Zij wijzen daarbij nadrukkelijk op het gegeven dat rodeo een pure strijd is van mens tegen dier, waarbij verschillen in budget – in tegenstelling tot de andere grote Amerikaanse sporten – geen rol spelen. Uiteraard is dit geen reden om het zakelijke aspect dan maar uit het oog te verliezen. Want cowboy spelen is en blijft natuurlijk wel business! ●

Pieter Verhoogt is directeur van sporteconomisch adviesbureau Sport2B (www.sport2b.nl). Hij is tevens gastdocent sporteconomie aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.